

Sygn. akt V Ka 294/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2013r.

Sąd Okręgowy w Płocku – V Wydział Karny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Joanna Cieślak

Sędziowie: SO Jan Swaczyna

SO Iwona Wiśniewska-Bartoszewska(spr.)

Protokolant Aleksandra Szczepańska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Płocku Jacka Dąbrowskiego

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2013r.

sprawy **A. R.**

oskarżonego o czyn z art.177§1 k.k. w zw. z art.178§1 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 30 listopada 2012r. sygn. akt II K 278/12

na podstawie art.437§ 2 k.p.k., art.438pkt2 k.p.k., art.440k.p.k., art.449k.p.k., art.456 k.p.k., art.634 k.p.k. w zw. z art.624§1 k.p.k.

- 1. zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, że uchyla zawarte w pkt III części dyspozytywnej rozstrzygnięcie o srodku karnym w postaci zadośćuczynienia;**
- 2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;**
- 3. zwalnia oskarżonego od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.**

Sygn. akt V Ka 294/13

UZASADNIENIE

A. R.został oskarżony o to, że w dniu 13 lipca 2011r. w P.na moście im.(...)umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że będąc w stanie nietrzeźwości -1,41 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu kierując samochodem osobowym m-ki M. (...)(...)wjeżdżając z ul. (...)na most nie dostosował prędkości do warunków drogowych i stracił panowanie nad pojazdem, który zjechał na lewy pas ruchu, gdzie zderzył się z jadącym z kierunku przeciwnego samochodem osobowym m-ki V. (...)nr rej. (...)kierowanym przez H. K., w wyniku czego doznała ona obrażeń ciała w postaci skręcenia odcinka szyjnego kręgosłupa i stłuczenia lewego kolana, skutkujących rozstrój zdrowia na okres powyżej 7 dni, po czym oddalił się z miejsca zdarzenia bez udzielenia pomocy pokrzywdzonej, to jest o czyn z art.177§1 k.k. w zw. z art.178§1 k.k.

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2012r. w sprawie sygn. akt IIK 278/12 Sąd Rejonowy w Płocku :

1. oskarżonego w ramach zarzucanego mu czynu uznał za winnego tego, że w dniu 13 lipca 2011r. w P.na moście im. (...)kierując samochodem osobowym marki M. (...)o nr rej. (...)umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że będąc w stanie nietrzeźwości – 1,41 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu – wyjeżdżając z ul. (...)na most nie dostosował prędkości do warunków drogowych, w wyniku czego stracił panowanie nad kierowanym przez siebie pojazdem, który zjechał na lewy pas ruchu, gdzie zderzył się z jadącym z kierunku przeciwnego samochodem osobowym marki V. (...)o nr rej. (...)kierowanym przez H. K., w wyniku czego H. K.odniosła obrażenia ciała w postaci urazu szyjnego odcinka kręgosłupa o charakterze nadciągnięcia jego aparatu mięśniowo-więzadłowego, z następowym przewlekłym pourazowym zespołem bólowym, powierzchownego urazu klatki piersiowej z bolesnością jej w rzucie mostka oraz urazu lewego kolana ze stłuczeniem jego tkanek miękkich i otarć naskórka na lewym przedramieniu, które skutkowały rozstrojem jej zdrowia trwającym dłużej niż 7 dni, przy czym następnie zbiegł on z miejsca zdarzenia, to jest popełnienia przestępstwa z art.177§1 k.k. w zw. z art.178§1 k.k. i za to na podstawie tych przepisów skazał go na karę 1 roku pozbawienia wolności;

2. na podstawie art.42§2 k. k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 2 lat;

3. na podstawie art.46§1 k.k. orzekł wobec oskarżonego obowiązek zadośćuczynienia pokrzywdzonej H. K. za doznaną krzywdę poprzez zapłatę na jej rzecz kwoty 20.000zł;

4. na podstawie art.69§1 i 2 k.k., art.70§1 pkt1 k.k. wykonanie orzeczonej akry pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 2 lat tytułem próby;

5. na podstawie art.71§1k.k. wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 100msatwek dziennych ustalając wysokość jednej stawi dziennej na 20 zł;

6. na podstawie art.63§1 k.k. na poczet orzeczonej akry grzywny zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 13 lipca 2011r. do dnia 15 lipca 2011r. to jest 3 dni, przyjmując jeden dzień zatrzymania za równoważny dwóm stawkom dziennym grzywny, uznał karę grzywny za wykonaną do wysokości 6 stawek dziennych;

7. rozstrzygnął o kosztach procesu.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł obrońca oskarżonego A. R., zaskarżając wyrok w całości i stawiając zarzut obrazy zart.17§1 pkt7 k.p.k. poprzez skazanie oskarżonego za czyn z art.177§1 k.k. w zw. z art.178§1 k.k., podczas, gdy postępowanie karne co do tego samego czynu w stosunku do oskarżonego zostało już prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 19 grudnia 2001r. w sprawie sygn. akt IIK 661/11, utrzymanym w mocy przez Sąd Okręgowy w Płocku w dniu 21 marca 2012r., którym A. R.został uznany za winnego tego, że w dniu 13 lipca 2011r. w P.na Miście (...)będąc w stanie nietrzeźwości (1,41 mg/l) kierował samochodem osobowym marki M. (...)o (...).

Apelacja zawarła wnioski o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego w żadnej mierze nie zasługiwała na uwzględnienie. Podniesiona w niej argumentacja jest całkowicie błędna, zaś cytowane orzecznictwo pozostaje bez zrozumienia jego treści i istoty zagadnienia.

Ugruntowana jest już bowiem linia orzecznictwa tak Sądu Najwyższego jak i sądów apelacyjnych, iż zachowanie sprawcy kierującego pojazdem w stanie nietrzeźwości lub po spożyciu środka odurzającego, który w następstwie naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu powoduje wypadek komunikacyjny, stanowi dwa odrębne czyny zabronione- jeden określony w art.178a§1 lub 2 k.k., drugi zaś – w art.177§1 lub 2 k.k. zw. z art.178§1 k.k.(vide

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2006r. w sprawie III KK 139/06, LEX nr 193078, wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2011r. w sprawie V KK 155/11, LEX nr 1095964).

Zachowanie sprawcy kierującego pojazdem w stanie nietrzeźwości lub po użyciu środka odurzającego, który w następstwie naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu powoduje wypadek komunikacyjny, stanowi dwa odrębne czyny zabronione, jeden określony w art. 178a § 1 lub 2 k.k., drugi zaś w art. 177 § 1 lub 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. Tego rodzaju subsumpcja ustaleń faktycznych pod powołane wyżej przepisy ustawy karnej stanowi więc zasadę, zaś ewentualna redukcja ocen prawnokarnych, polegająca na przyjęciu, że występki zakwalifikowany z art. 178a § 1 lub 2 k.k. stanowi współukarane przestępstwo uprzednie, może być dokonana jedynie wyjątkowo, z uwzględnieniem okoliczności konkretnego przypadku. W sytuacji, gdy w sprawie nie ustalono wprawdzie, ile wcześniej przed wypadkiem przejechał sprawca, nie było to jednak bezpośrednio po uruchomieniu pojazdu i rozpoczęciu jazdy, to tym samym stan abstrakcyjnego zagrożenia, spowodowanego prowadzeniem pojazdu w stanie nietrzeźwości, nie trwał na tyle krótko, aby po porównaniu stopnia społecznej szkodliwości obu czynów dojść do konkluzji, że czyn zakwalifikowany z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k., który stanowiłby podstawę skazania, w pełni pozwalałby na oddanie stopnia bezprawia kryminalnego zachowania sprawcy (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008r. w sprawie II KK 41/08, LEX nr 436431).

Taka właśnie sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. Oskarżony przed spowodowaniem wypadku drogowego kierował pojazdem mechanicznym – samochodem osobowym w lądowej strefie ruchu, choć nie ustalono, na jakim odcinku, a następnie zjeżdżając z ul. (...) na most (...), doprowadził do wypadku drogowego będąc w stanie nietrzeźwości i zbiegł z miejsca zdarzenia.

Zatem sąd a quo w pełni prawidłowo wskazał, iż uprzednie skazanie oskarżonego za czyn z art. 178a § 1 k.k., w żaden sposób nie tamuje i nie stanowi przeszkody dla prowadzenia niniejszego postępowania, które dotyczy drugiego czynu, jakiego dopuścił się oskarżony, a wypełniającego znamiona występkę z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.

Nie zależnie od niezasadnej argumentacji zaprezentowanej przez obrońcę oskarżonego, to jego skarga apelacyjna dała możliwość kontroli instancyjnej przedmiotowego orzeczenia. Wobec dokonanej analizy sąd odwoławczy z urzędu dokonał zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uchylene zawartego w pkt III części dyspozytywnej orzeczenia środka karnego w postaci zadośćuczynienia za doznaną krzywdę zasądzonego od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonej.

Wskazać bowiem należy, iż zeznań pokrzywdzonej składanych przed sądem meriti wynika, że na jej rzecz została wypłacona przez towarzystwo ubezpieczeniowe, z którego usług korzystał oskarżony, z tytułu ubezpieczenia jego odpowiedzialności cywilnej, kwota w łącznej wysokości około 7.000zł (5000zł plus 2000zł po odwołaniu się pokrzywdzonej) jako zadośćuczynienie i częściowo odszkodowanie w związku z przedmiotowym wypadkiem drogowym.(vide zeznania H. K. k. 186)

W tym stanie rzeczy w grę wchodziła stosownie do art. 415 § 5 zdanie 2 k.p.k. klauzula antykumulacyjna, zakazująca orzekania karnoprawnego obowiązku naprawienia szkody, nawiązki lub zadośćuczynienia, albowiem o tym roszczeniu prawomocnie orzeczono.

Zakaz wynikający z dyspozycji art. 415 § 5 zdanie drugie k.p.k. odnosi się do każdego określonego w ustawie wypadku orzekania, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono.(vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2013r. KK 268/12 LEX nr 1313135)

Stosownie bowiem do dyspozycji art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k., nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. Przy zaistnieniu zatem tożsamości podmiotowej i przedmiotowej znajduje w opisywanej sytuacji zastosowanie powyższa klauzula antykumulacyjna, eliminująca możliwość orzeczenia obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną

krzywdę zarówno w oparciu o przepis art. 46 § 1 k.k., jak i na innej podstawie. (vide wyrok Sadu Najwyższego z dnia 221 lutego 2013r. V KK 14/13 Prok.i Pr.-wkł. 2013/5/16)

Znane są sądowni odwoławczemu orzeczenia Sadu Najwyższego stosownie, do których:

Zakaz wynikający z art. 415 § 5 k.p.k. odnosi się do każdego określonego w ustawie przypadku orzekania karnoprawnego obowiązku naprawienia szkody, a więc również określonego w art. 72 § 2 k.k. i obowiązuje niezależnie od tego, czy zasądzone w postępowaniu cywilnym roszczenie zostało wyegzekwowane. Jeżeli o roszczeniu tym orzeczono tylko częściowo, względnie przedmiotem innego postępowania (cywilnego) jest tylko część roszczenia, zachodzi możliwość orzekania w postępowaniu karnym o penalnych, czy też probacyjnych środkach kompensacyjnych w takiej części, w jakiej nie zachodzi stan rei iudicatae lub lis pendens. (vide wyrok SN z dnia 6 listopada 2012-r. KK 268/12 (...))

W myśl art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k., obowiązku naprawienia szkody nie orzeka się, jeżeli o roszczeniu wynikającym z popełnienia przestępstwa prawomocnie już orzeczono w innym postępowaniu. Należy jednak przyjmować, że jeśli to prawomocne orzeczenie nie obejmuje całości wyrządzonej szkody, to możliwe jest orzeczenie obowiązku naprawienia szkody w pozostałej części.(vide wyrok SNz dnia 26 września 2012r. V KK 209/12 LEX nr 1220961).

Jednakowoż każdy z cytowanych judykatów, dotyczy sytuacji ,w których brak jest tożsamości przedmiotowej roszczenia, albowiem od sprawcy, dopuszczającego się przestępstwa oszustwa, w postępowaniu cywilnym zasądzone na rzecz pokrzywdzonego określone kwoty pieniężne z tytułu niektórych niezapłaconych faktur, a co do płatności z pozostałych faktur nie rozstrzygano. Zatem, w zakresie płatności z tytułu faktur, które nie stanowiły podstaw orzeczenia cywilnego, brak jest tożsamości przedmiotowej.

Jednak w niniejszej sprawie sytuacja jest zgoła odmienna. Zachodzi bowiem pełna tożsamość podmiotowa i przedmiotowa. Przez tożsamość podmiotową rozumieć należy, tożsamość podmiotu występującego z roszczeniem. Natomiast tożsamość przedmiotowa oznacza ten sam tytuł dochodzenia roszczenia.

W niniejszej sprawie podmiotem domagającym się roszczenia była pokrzywdzona wypadkiem drogowym, zaś tytuł zasądzonych w niniejszym postępowaniu roszczenia stanowiło zadośćuczynienie za doznane krzywdy związku przedmiotowym wypadkiem drogowym. Tymczasem pokrzywdzona otrzymała już świadczenie w związku z przedmiotowym wypadkiem i zostało ono przyznane właśnie między innymi tytułem zadośćuczynienia, jak wynika z jej zeznań.

Wobec tego, jeśli pokrzywdzona pragnie dochodzić zadośćuczynienia w wyższej kwocie, może to uczynić tylko na drodze procesu cywilnego.

Reasumując sąd a quo uchybił przepisowi art.415§5 zdanie drugie k.p.k. Uchybienie przepisowi art. 415 § 5 k.p.k. miało charakter rażący i wywarło istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Poza tym uchybieniem ze strony sądu a quo wskazać należy, iż zarówno sposób subsumpcji ustalonego stanu faktycznego pod przepisy karne, jak i sposób procedowania oraz poczynione ustalenia faktyczne są w pełni prawidłowe i spotkały się z aprobatą ze strony sądu ad quem, zaś wymierzona kara i środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych zasługują na miano adekwatnych i sprawiedliwych.

Wobec tego sąd odwoławczy z urzędu dokonał zmiany zaskarżonego wyroku w ten tylko sposób, że uchylił orzeczenie o zasądzonym na rzecz pokrzywdzonej zadośćuczynieniu, orzekając na podstawie art.437§ 2 k.p.k., art.438pkt2k.p.k., art.440k.p.k., art.449k.p.k., art.456k.p.k., w tym o kosztach procesu na podstawie art.634 k.p.k. w zw. z art.624§1 k.p.k. zwalniając oskarżonego od ich ponoszenia, albowiem przemawiają za tym względy słuszności, gdyż w istocie apelacja obrońcy oskarżonego choć całkowicie bezzasadna doprowadziła do zmiany zaskarżonego wyroku na skutek uchybień dostrzeżonych przez sąd ad quem z urzędu.